

Předposlední kapitola *Výuka církevněprávních předmětů od roku 1989* nastiňuje situaci na teologických a právnických fakultách po roce 1989. Bohoslovecká fakulta se navrátila do svazku Univerzity Karlovy pod názvem Katolická teologická fakulta. Výuka církevněprávních předmětů byla obnovena i v Olomouci, a to na znovuobnovené Cyrilometodějské teologické fakultě. V roce 1991 vznikla Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Výuka církevněprávních předmětů byla obnovena také na Právnické fakultě Univerzity Karlovy (např. církevní právo, manželské a procesní právo církví) a na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. V roce 1991 vznikla nově také Západočeská univerzita v Plzni. Výuka předmětů s církevněprávním zaměřením probíhá na její Právnické fakultě od roku 1993. Soukromé vysoké školství je zastoupeno Panevropskou vysokou školou, která sídlí v Bratislavě, pobočky však má v Praze, Brně a Ostravě.

Poslední kapitolou jsou strukturované medailonky přednášejících, kde jsou u každé osobnosti zachyceny základní údaje, průběh studia, akademická povolání a zásadní publikační práce. Následuje závěr, cizojazyčné resumé, seznam zkratk a použité prameny a literatura. Nechybí ani rejstřík.

Autor přinesl na základě studia archivních materiálů jednotlivých univerzit a vysokých škol, životopisných materiálů a publikační činnosti kanonistů řadu zajímavých informací ke specifickému tématu, které ještě nebylo komplexně zpracováno. Publikace je vzhledem ke své úzké specializaci vhodná především pro církevní a právní historiky.

Michal Továrek

doi: 10.14712/23365730.2021.25

Martin Franc a kol., Dějiny Akademie múzických umění v Praze Nakladatelství AMU, Praha 2017, 382 s., ISBN 978-80-7331-422-4

Recenzovaná kniha je výstupem interního projektu Akademie múzických umění, v jehož rámci byly v letech 2013–2016 zkoumány dějiny této instituce.¹ Kolektiv autorů² přinesl první syntézu dějin této specifické vysoké školy. Kniha je vedena chronologicky a je rozčleněna do čtyř částí – Akademie múzických umění v Praze, Divadelní fakulta AMU, Filmová a televizní fakulta AMU, Hudební a taneční fakulta AMU.

Akademie múzických umění byla založena na základě dekretu prezidenta Edvarda Beneše na podzim roku 1945, fakticky ale škola vznikala v průběhu roku 1946. Nová instituce byla silně spojena s dosavadní pražskou konzervatoří. Slavnostní zahájení činnosti nové školy proběhlo v Rudolfinu 23. ledna 1947. Velký zásah do ještě neustálené podoby AMU znamenal únorový převrat v roce 1948. Změny se dotkly také dvou mimořádných osobností, které se mohly stát oporami nového pedagogického sboru – dirigenta Václava Talicha a skladatele Bohuslava Martinů, jenž chvíli uvažoval o návratu z USA, po únoru však nabídku odmítl. Důležité změny zaznamenaly také fakulty (dříve nazývané odbory), ať již v personální, nebo strukturální oblasti. Archivní výzkum však nepotvrdil, že by na

¹ V roce 2017 vyšly v rámci projektu také dějiny AMU ve vyprávěních: Martin Franc – Lenka Krátká (edd.), *Dějiny AMU ve vyprávěních*, Nakladatelství AMU, Praha 2017.

² Martin Franc, Lenka Krátká, Jitka Rauchová, Petr Bednařík.

AMU probíhaly brutální politické čistky. Procentem vyloučených se AMU řadila mezi nejméně zasažené školy.

Zásadním přelomem se pro AMU stalo přijetí nového zákona č. 58/1950 Sb. (o vysokých školách). Podle sovětského vzoru byly tradiční vědecké či umělecké obory nahrazeny katedrami, o jejichž zřizování rozhodovalo Ministerstvo školství a výtvarných umění. Oproti statutu AMU z roku 1946 došlo také k posílení pozice rektora. Po celá padesátá léta se objevovaly návrhy na rozčlenění fakult na tři samostatné subjekty, nedošly ale naplnění.

Novela vysokoškolského zákona z roku 1956 znamenala pouze malé změny, např. rada vysoké školy byla transformována na Uměleckou radu AMU, na rozdíl od předchozí se věnovala uměleckým a pedagogickým záležitostem. Umělecké rady vznikly rovněž při jednotlivých fakultách, z tajemníka AMU se stal kvestor.

Kritika kultu Stalina v roce 1956 se dotkla i situace na AMU, kde došlo ke studentským protestům. Stranické a státní orgány se proto po roce 1956 snažily obnovit a posílit důraz na ideologickou způsobilost posluchačů i pedagogů. V roce 1958 došlo k prověrkám a odchodu několika pracovníků.

Pro vývoj situace AMU v druhé polovině padesátých a v šedesátých letech byly důležité změny ve vztahu kulturní sféry a vládnoucí politické moci. Tato proměna měla za následek uvolnění poměrů a mezinárodní úspěchy v oblasti filmu, divadla a hudby v šedesátých letech.

V roce 1966 byl přijat nový vysokoškolský zákon. Přinesl posílení autonomie vysokých škol a demokratizoval volby rektorů, byl také vydán nový statut AMU, který definoval základní organizační členění školy na tři fakulty a čtyři umělecká zařízení řízená jednotlivými fakultami (Operní studio HAMU, Studio filmové a televizní tvorby FAMU, Divadelní studio DISK a Studio loutkařské katedry Loutka DAMU), dvě účelová zařízení (knihovna a kolej v Hradební ulici) a mezifakultní katedry (např. katedra marxismu-leninismu, vojenská katedra, katedra tělesné výchovy nebo katedra cizích jazyků).

Srpnové události roku 1968 se samozřejmě dotkly i dění na AMU. Došlo k výměně rektora. Antonín Martin Brousil se po dvaceti letech ve funkci rozhodl nekandidovat. Jeho nástupkyní se stala děkanka HAMU Marie Budíková Jeremiášová. Ke značným personálním změnám došlo i v rámci rektorátu, především v kádrovém a osobním oddělení. Fakult se prověrky dotkly různou měrou, nejméně HAMU, kdežto na DAMU a zejména FAMU byly čistky rozsáhlejší.

Ministerstvo školství v sedmdesátých letech podpořilo trend centralizace řízení vysokých škol s posílením pozice rektora. AMU se v sedmdesátých letech musela také vyrovnávat s hrozbou rostoucí konkurence, např. v podobě rozšiřování dramatických oddělení konzervatoří. I nadále se na AMU v sedmdesátých letech zdůrazňovala zejména ideově-politická východiska při přijímání nových studentů, ovšem na HAMU a FAMU se nedařilo ji plně prosazovat. Situace se neměnila ani počátkem osmdesátých let. Příkladnějším v jejich první polovině vše běželo v zavedených kolejích a systém veřejných úliteb vládnoucí politické moci pokračoval bez přerušení dál. Neměnily se ani klíčové problémy školy – pomalá generační výměna, obtížné hledání vhodných vyučujících, potíže s uplatněním části absolventů nebo nedostatek vhodných učebních prostor. Liberalizaci nenapomohl ani nový vysokoškolský zákon č. 39/1980.

Uvolnění poměrů přinesla tzv. přestavba v druhé polovině osmdesátých let, kdy došlo k mnoha významným změnám a oslabení ideologického tlaku. Konec osmdesátých let pak přinesl do dění AMU novou dynamiku – mj. se měnila podoba voleb akademických

funkcionářů a doporučovalo se obsazování všech pedagogických míst za pomoci konkurzu, diskutovalo se dokonce i o zavedení dvoustupňového studia – bakalářského a magisterského.

Studenti AMU patřili v období stávky v listopadu až prosinci 1989 mezi nejaktivnější a někteří z nich získali zaslouženě pověst skutečných studentských vůdců (např. student loutkoherectví Martin Mejstřík). Po listopadu vzrostly pravomoci rektora, který nyní vykonával samostatně řadu činností, do nichž v minulosti zasahovalo ministerstvo školství. Byly ustaveny jednotlivé akademické rady fakult, které zpočátku společně tvořily rozšířenou akademickou radu rektora. Tyto rady se později transformovaly na akademické senáty jednotlivých fakult a zároveň vznikl i Akademický senát AMU. Výrazně se proměnila i Umělecká rada AMU, byli také rehabilitováni poškození pedagogové i studenti. V průběhu první poloviny devadesátých let došlo k výrazným proměnám podoby vysokého školství, které se promítly i do činnosti AMU, např. zavedení již zmíněného dvoustupňového vysokého školství.

AMU se v devadesátých letech opakovaně definovala jako vysoká škola univerzitního typu, jejíž neodmyslitelnou součástí se stalo i doktorské studium. Do nového tisíciletí nakonec vstoupila AMU jako stabilizovaná vysoká škola, která si dokázala udržet elitní úroveň výuky a úspěšně se prosazovala i v komplikovaných a neustále se měnících podmínkách českého školství.

Kniha je zakončena přílohou, v níž je obsažen zakládací dekret AMU a medailonky rektorů. Nechybí ani seznam pramenů a literatury a jmenný a věcný rejstřík.

Celkový přínos publikace je zásadní v tom, že k dějinám AMU dosud nebyla zpracována žádná syntetizující historická práce. Předložená publikace na základě studia pramenů přehledně a detailně mapuje v souvislostech sedmdesátiletou historii této vzdělávací instituce v oblasti filmového, divadelního, hudebního a tanečního umění, která dala světu mnoho významných tvůrců. Dějiny AMU si tak snadno najdou cestu k odborné i laické veřejnosti.

Michal Továrek

doi: 10.14712/23365730.2021.26

Martin Franc – Lenka Krátká (edd.), Dějiny AMU ve vyprávěních Nakladatelství AMU, Praha 2017, 311 s., ISBN 978-80-7331-398-2

Recenzovaná kniha je jedním z výstupů interního projektu Akademie múzických umění, který byl v letech 2013–2016 zaměřen na dějiny této instituce. Obsahuje rozhovory s jejími osobnostmi (absolventy a pracovníky). Pro publikaci jich bylo vybráno 16 (z celkem 87 rozhovorů s 66 narátory). Autoři se snažili zachytit rovnoměrně vyprávění pamětníků ze všech tří fakult (DAMU, FAMU a HAMU). K nim bylo připojeno ještě interview s pracovníci společného zařízení (Centrum pohybové přípravy, sportu a rehabilitace). Byla vybrána vyprávění zacílená v maximální možné míře na dění ve škole a šlo také o vyvážení jak různých oborů a generací, tak odlišných úhlů pohledu na historii instituce.

Knihu otevírají kapitoly „Jak kniha vznikala – metodologické a ediční poznámky“ a především „AMU v padesátých až devadesátých letech 20. století očima narátorů – analýza“.¹

¹ Martin FRANC – Lenka KRÁTKÁ (edd.), *Dějiny AMU ve vyprávěních*, Praha 2017, s. 17–54.